

DÜNYANIN BÜYÜSÜ

Hazırlayan:
Turan Horzum

HİKÂYELERİN BÜYÜSÜ

Giden gidiyor. Böylece geceler, sabahlar, sokaklar bitiyor. Yattığı yerde şişiyor yalnızlık. Onu yok saymaya çalışırsan daha çok yer kaplıyor. Zamanında eskiyip yıpranmasınlar diye sakındığın kirlentiler başının altında soluyor. Balkona bir sürtü çiçek koyuyorsun. Kelebekler, arılar bile beton ormanına gelmeye tenezzil ediyor da sevgilin bir türlü gelmiyor.

Aslı Ilgın KOPUZ
Zaman Zaman Güneşli
Can Yayınları

YAZARIN BÜYÜSÜ

Yönetmen Andrey Tarkovski Agora'dan çıkan Şiirsel Sinema adlı kitaptaki bir söyleşisinde, "Hayatımız metafor, başından sonuna kadar. Etrafımızdaki her şey metafor" diyor. Kendimizi var olan dünyaya karşı, şiirsel bir biçimde ya da tümüyle betimleyici bir tavırla ifade edebileceğimizi söylüyor. Ben de tam

Aslı Ilgın Kopuz

olarak böyle düşünüyorum. Herhangi bir şeyi olduğu gibi anlatmak pekâlâ mümkün, kimi durumlarda belki en doğru yöntem. Ama ben genel olarak baktığım ya da düşündüğüm şeyleri, çağırıcılarıyla, peşine takılanlarla, büründükleriyle aktarmayı seviyorum. Elbette bu yazdığım metnin sizden ne talep ettiğiyle bağlantılı. Zaman Zaman Güneşli'yi başka türlü yazmazdım diye düşünüyorum.

Aslı Ilgın KOPUZ

UYKUDAN ÖNCE

Bu sayıda tanıtacağım kitap, 'Saçım-daki Kuşlar'. Monika Filipina'nın yazdığı bu kitap arkadaşlığın gücü hakkında.

Sofia, zamanın büyük çoğunluğunu tek başına geçirir. Piyano çalar, onu

dinlemeye gelen kuşları seyrediyor. Fakat bir sabah kuş civıltılarıyla uyandırdığında şaşkına döner. Kulaklarını sağır edercesine civıldayan bu kuşlar

yüzünden hiçbir şey duyamaz, kendi düşüncelerini bile...

Sofia, saçlarına konan bu kuşlardan nasıl kurtulacaktır?

SAÇIMDAKİ KUŞLAR
Monika Filipina
NotaBene

Neden çocuk doğuruyoruz da çocuk kitabı okumuyoruz?

Edebiyat öğretmeninim
Şengül Kıran'a

Olmayan ülkenin çocuklarıdır okurlar. Hiç büyümmezler!

Ama unutulur.

O büyümeyen yanlarını büyüklüklerinin içine gömerler. Büyüdüklerini sanırlar ve hatta çoğu zaman büyüklük taslarlar. Aslında mayaların vardırdı düşler, Peter Pan'lar, Pippi Uzunçoraplar... Belki de gizlenirler, belki utanırlar, belki de korkarlar. Üstelik belli bir haklılık payları vardır. Hayat çocuklara göre bir yer değil. Palyoçalar bile korkunç!

Ben büyüyenlerden biri değilim ama onlarla yaşıyorum, onlarla her gün karşılaşıyorum. Onlar her yerdedir, onlar zombiler gibi beni yemeye, hayallerimi, şakalarını, şımarıklıklarımı tüketmeye çalışıyorlar. Bağışlarımı susturmaya, sesimi kısımaya ant içmiş gibiler!

Onları görüyorum, onları biliyorum ve onlara çoğu zaman hiçbir şey söylemiyorum, onları çoğu zaman görmezden geliyorum.

Böylece çocuk kitapları yazabiliyorum! Hallalluya! Ama tabii ki çocuklara yazmak yetmiyor çünkü maalesef çocuklar, Hansel ve Gratel gibi ebeveynlerinin yani kötü cadının esiri! Onları nasıl kurtaracağım?

İşte tam da burada Turan hocam al sana bir sayfa dedi, yaz yazabildiğin kadar! Vampir dişlerim kamaştı. Şimdi izninizle kanınızı emeceğim. Bu sayfada bazen sizi eleştireceğim, bazen haddime mi bilmeden tavsiye vereceğim, bazen de sevdiğim kitapları önereceğim!

Çocuk okuru olmayan bir ülkenin yetişkin okuru olmaz, demiş Muzaffer İlgü. Peki nasıl çocuk okuru olur bir

ülkenin, nasıl okur olur bir ülkede çocuklar? Nasıl yetişir çocuk okurlar? Nasıl analardan, nasıl babalardan, nasıl öğretmenlerden çıkar bu çocuklar?

Aslında cevap, koskoca varlığıyla, ağırlığıyla duruyor tepemizde demir bir ökçe gibi, sivri bir giyotin gibi başımızı alacak hatta!

Muzaffer İlgü çok güzel söylemiş ama söylediği bu coğrafyaya hatta belki de hiçbir coğrafyaya oturmuyor. Muhtemelen kendisi de bunun farkındaydı ve belli bir beklentiyle, umutla söyledi söylediğini... Çünkü bu bir girdap, çünkü bu bir türlü durduramadığımız teker, dönüp durmakta olan!

Peki ne yapacağız? Kendi dilinde okuduğunu anlayamayan, ben değil araştırmalar söylüyor, bir ülkenin matematiğini, bilimini, ilmini geliştirmesini nasıl bekleyeceğiz? Hatta ekonomistlere de buluşayım, nasıl kapanacak o cari açık?

Cevap yine demir bir ökçe, sivri bir giyotin!

Başımız gidecek biz başımızı kitaplara, kelimelere, imgelelere vermedikçe! Hiç kimse, hiç kimse, hiç kimse, hayal kuramayan hiç kimse sayıların gerçekliğini kavrayamaz! Sayılardan hiç anlamayan bir insan olarak meydan okuyorum. Kimse 0'ları ve 1'leri hayal kuramayan birine anlatamaz, onlarla yapılanları anlatamaz! İddia ediyorum.

Kelimelerle, kitaplarla, edebiyatla tanışmayan bir çocuktan bir şey olmaz, kötü kelimelerle, kötü kitaplarla, kötü edebiyatla tanışan bir çocuktan hiçbir şey olmaz!

Ezcümle neden kitap okumalıyız, dahası neden çocuk kitapları okumalıyız? Yani yetişkinler olarak da çocuk kitapları okumamız gerektiğini düşünüyorum. Küçük Prens'i yalnızca çocukken okuyan birine üzüldürüm.

Bana sunulan bu köşede zaman içinde bunu kanıtlamaya çalışacağım ve ilk tavsiyem şu olacak, okumadığımız bir çocuk kitabını çocuğunuza okutmayın.

Önerilerimi okursanız ne ala okumazsanız üzüldürüm ama yine de siz bilirsiniz. Küçük Prens'i okumadan karşına çıkmayın bana yeter!

E dip Cansever, "Neredeyse hayalsiz yaşıyoruz Ahmet Abi" demişti, bilirsiniz. Hayalsiz yaşamaya tahammülü yok bu memleketin artık.

Okumayan anne babaların, benimki de hiç sevmiyor okumayı, serzenişleriyle geçiyor hayatım. Size bir sır vereyim mi? Sevmeyen insanlardan sevmeyi bilmeyen çocuklar çıkar, öpüşmeyen insanların çocukları öpmeyi bilmez, hayvan sevmeyenin çocuğu kediyeye tekme atar, küfredenin küfürbazdır çocuğu, şiddetle büyüyen şiddette bulur çözümü. Okumayan bir toplumdaki okuyan bir nesil bekleyemeyiz. Ve hiçbir şey bekleyemeyiz! Merhamet bile!

Okuyan ana babalar, çocuk sahibi olduğunda, çocuklarına okurlar. Ve genelde çocuklarını yatırmadan, uyutmak için. Lisede bir matematik öğretmeninim olmuştum, "Uyumak için değil, uyanmak için okurum ben!" demişti. Asla unutamam. Çocuklarımıza onları uyutmak için değil, uyandırmak için okumalıyız. O yüzden belki de kitap okuma seanslarımızın saatini esnetmeliyiz. Gece yatmadan önce değil de yalnızca sabah kahvaltılarında da belki. Belki kahvaltıda bir şiir okuruz, Masa da masaymış ha, deriz ya da sofraya duası yerine bir hikâyeyle kutsanız boğazımızdan geçerseniz!

Son bir lafım bu yazı için, çocuklarımız okuma yazmayı öğrendiği zaman lütfen onlara, artık okumayı öğrendin, kendin okuyabilirsin demeyelim. Okumayı yeni öğrenmiş bir

Olmayan Ülke

Nergis Seli

çocuk için okumak uzaya gitmek gibi, o kadar zor. Bu uzay yolculuğunda onları yalnız bırakmayalım. Çocuklarımız bizim çocuklarımız. Onlar yuvadan uçana kadar onlara kitap okumak, onların yolculuğuna eşlik etmek bizim görevimiz. Keşfedecek çok yıldız var. Beraber hayal kurmak çok güzel...

Doğuruyorsun da kaderini yazamıyorsun, lafını duymuşsunuzdur. Ben de diyorum ki doğuruyoruz da neden onlarla okuyamıyoruz?

Ursula Le Guin, ki öldüğünde çok ağladım, şöyle diyor, "İki yaşlarında bir dili öğrenmiş olup o gün bugündür bu dili konuşan insanlar, belli bir haklılık payıyla, ana dillerini bildikleri inancını taşır, ancak bildikleri konuşma dilidir, az okurlar, çöp okurlar ve fazla yazmazlarsa yazıları yaklaşık olarak konuşmaları iki yaşındayken neyse o olacaktır."
Nokta.

SÖZE DÜŞEN

Füruğ Ferruhzad ve Şiiri: İran Edebiyatının Öncü Kadın Şairi

Erinç BÜYÜKAŞIK

Füruğ Ferruhzad, İran edebiyatının parlak bir şairi olmanın ötesinde, sinema dünyasının da saygın bir figürüdür. 1935 yılında Tahran, İran'da doğan Ferruhzad, edebiyat ve sanata olan ilgisiyle genç yaşlarda dikkat çekti. Ancak Ferruhzad'ı gerçekten benzersiz kılan şey, hem şair hem de sinemacı olarak çığır açıcı çalışmalarına imza atmasıydı.

Şiirlerinde insanın iç dünyasına olan derin ilgisi ve özgün diliyle tanınan Ferruhzad, 1955 yılında ilk şiir koleksiyonunu olan "Cevher-i Nâr"ı yayınlamaya İran şiir dünyasında büyük bir çıkış yaptı. Onun şiirlerinde aşkın karmaşıklığı, kadın deneyimi ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi evrensel temalar derinlikle işlendi. Şiirlerinin özgün ve cesur yapısı, geleneksel şiir sınırlarını aşan bir yaklaşım sergilediğini gösterir.

Ancak Ferruhzad'ın yetenekleri sadece şiirle sınırlı değildi. 1962 yılında İbrahim Gülistan ile tanışması, onun sinema dünyasına girmesine yol açtı. Ferruhzad, sinemanın büyüleyici dünyasında da büyük bir etki yaratmayı başardı. "Bir Ateş" adlı belgesel filmi, uluslararası alanda ödülleri kazandı ve İran sinemasının uluslararası alanda tanınmasına katkıda bulundu. Bu film, İran'daki geleneksel yaşamın ve modernleşmenin etkileyişi bir portresini sunarak izleyenleri derinden etkiledi.

Ferruhzad'ın şiirleri ve filmleri aracılığıyla kadın deneyimi ve doğa ile insan ilişkisi gibi konulara yoğunlaşması, onun sanatsal çalışmalarının özgün ve kapsamlı bir bakış açısını yansıttığını gösteriyor.

Örneğin, "Bir Ateş" filmi, doğa ve insanın içsel dünyası arasındaki ilişkiyi derinlemesine ele alırken, "Cevher-i Nâr" gibi şiirleri kadınların duygusal deneyimlerine özgün bir perspektif sunar.

Füruğ Ferruhzad, 1964 yılında trajik bir trafik kazasında hayatını kaybetti, ancak eserleri hala İran kültürünün önemli bir parçasıdır. Hem şairlik hem de sinemacılık alanında bıraktığı miras, İran edebiyatının ve sinemasının uluslararası alanda tanıtılmasına ve anlaşılmasına katkıda bulunuyor. Ferruhzad, sadece İran için değil, tüm dünya için unutulmaz bir sanatçı olarak hatırlanıyor bugün. Şiiriyle ve kadınlığıyla birliklet anımsanıyor çoğunlukla.

Şiiri üzerine bir değerlendirme yapmamız gerekirse şu ifadeleri kullanmak mümkündür. Füruğ Ferruhzad'ın şiirleri, sözcükleri duygu şiddeti yer yer yüksek sözcükler (güneş, karanlık vb) olsa da, şairaneliğe ve "şiirsel"liğe düşmez. Gerçekliği estetez ederken, varlığı sorgularken, şiirin metaforik dilini içselleştirmiş olmanın rahatlığıyla kullanarak, şiirin sınırlarında kalır. Derin duygular, özlümler, büyük acılar şiirin izleklerini oluşturduğu durumlarda, Füruğ gibi, şairaneliğe ve şiirsellige, yani şiir olmayana düşme riski her zaman vardır.

Füruğ'dan söz etmeye başlayınca yeni bir dil yaratmaya çalışırken onun acısını, onu içine çekmiş olan toplumsal ve tarihsel trajedinin boyutlarını anlatabilmek adına 935 yılında despot bir albay

babanın yedi çocuğundan biri olarak dünyaya gelmenin bedelini de kavramak gerekiyor elbette. Özgürlüğe kavuşma hayaliyle 16 yaşında evlendiği kocasının marazi kıskançlıklarının hayatını cehenneme çevirmesi, 4 yıl sonra boşanmaları ve tek çocuklarını bir daha görmesinin yasaklanması onun kederinin somut gerekçeleri bir boyutuyla.

"Füruğ (Farsça 'Işık') olarak bilinen İranlı kadın şair Füruğ Ferruhzad'ın şiirleriyle ilk kez 1989'da, Onat Kutlar ve Celal Hosrevşahi'nin Türkçeye çevirdikleri, Ada Yayınları tarafından basılmış olan "Sonsuz Günbatımı" adlı kitapla karşılaşır Türk okuru. Füruğ yaşama otuz üç yaşında veda ettiğinde ardında filmler, şiir kitapları, yarım kalmış çalışmalar bıraktı. Şiirlerinde insanların gündelik yaşamlarındaki çelişkileriyle ilgili duyarlılığı evrensel bir dile taşıdı. Kadın duyarlılığı ilk kez Füruğ ile İran şiirine girdi. Bu özelliğiyle modern İran edebiyatında önemli bir yer edindi. Şiirlerindeki aşk, ölüm, varoluş sorunlarını bir kadın duyarlılığıyla estetez etmiştir. Onun bu şiir anlayışı, dönemindeki iktidar çevreleri tarafından hoş karşılanmadı...

Yazının tamamını okumak için www.izgazete.net sayfamızı ziyaret edin.

RAFLARDAKİ KİTAPLAR

